

Arkivsak 07/05270
Arkivkode Blank;G10
Saksbehandler Kjell Arne Skagemo

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Hovedutvalg for helse- og sosiale tjenester	12.6.2007	
Formannskapet	14.6.2007	
Bystyret	21.6.2007	

Høringsuttalelse til forslag om innføring av forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder m.m.

Saken er fremmet etter prinsippet om fullført saksbehandling.
Følgende har vært medsaksbehandlere: folkehelsekoordinator Marit Pedersen,
økonomikonsulent Tove Tafjord

Vedlegg:

Sammendrag:

Helse- og omsorgsdepartementet ber om Sarpsborg kommune sin uttalelse til forslag om innføring av et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder, samt enkelte andre endringer i lov om vern mot tobakksskader og forskrift om forbud mot tobakksreklame m.v. Tilsynet med et eventuelt forbud legges midlertidig til sosial- og helsedirektoratet. Det vil senere komme en egen høring om en mer lokal forankret tilsynsmyndighet. Sarpsborg kommune har, om oppgaven blir delegert til kommunen, både den nødvendige kompetanse og system for å ta seg av en slik tilsynsoppgave.

Utredning:

Forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder

Det er beregnet at omtrent halvparten av de som røyker daglig over flere år dør av sykdommer relatert til tobakk. I tillegg rammes mange av sykdommer som fører til vesentlig helseplage og redusert livskvalitet. For å begrense de helseskader som bruk av tobakk medfører, er det innført mange restriksjoner for salg og bruk av tobakksvarer. Det er for eksempel røykeforbud i lokaler og transportmidler hvor allmennheten har adgang, man må være 18 år for å få kjøpe tobakksvarer, tobakksvarer skal merkes med advarsel om helsefare, og all form for reklame for tobakksvarer er forbudt.

Regjeringen har et mål om at andelen unge som røyker skal halveres fra 24% dagligrøykere i 2005 frem til 2010. Helse- og omsorgsdepartementet har sendt ut høringsnotatet "Forslag om innføring av forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder". Tobakksvarer selges i dag hovedsakelig fra dagligvareforretninger, kiosker og bensinstasjoner. Tobakksindustrien anser at muligheten til å stille ut sine varer på salgsstedene er den siste lovlige markedsføringsteknikken de har til rådighet. Derfor har de også investert store beløp i utvikling av utstillingsmontre, pakkedesign og merkeimage. Departementet mener at et forbud mot synlig oppstilling vil kunne være et

hensiktsmessig og effektivt forebyggende tiltak, særlig i forhold til ungdom. Forbudet vil også gjelde for røykeutstyr, for eksempel sigarettpapir, piper og askebegre.

Den praktiske konsekvensen av forbudet er at utsalgsstedene vil måtte fjerne eller dekke til tobakksvarene og røykeutstyret slik at de ikke er synlige for kundene. Opplysninger om utvalg og pris vil fortsatt kunne gis i form av en nøytralt utformet prisliste. Forbudet gjelder ikke for spesialforretninger. Spesialforretninger er utsalgssteder som hovedsakelig selger tobakksvarer og røykeutstyr. Det er få slike forretninger i Norge i dag.

Tilsynet med at et forbud blir fulgt opp av den enkelte forretning, er i forslaget lagt til Sosial- og helsedirektoratet. Høringen tar opp at dette er en uhensiktsmessig ordning da tilsynet krever en lokal forankring, noe som direktoratet ikke har. Det meldes derfor om at det vil komme et forslag om ny tilsynsordning. Dette forslaget vil komme sammen med høring om ny ordning for tilsyn med salg av tobakksvarer til personer under 18 år. Rådmannen mener at kommunen i så måte er et naturlig valg som tilsynsmyndighet. Kommunen driver fra før av et aktivt tobakks- og rusforebyggende arbeid. Kommunen fører også tilsyn med at røykeforbudet overholdes, og med at salgs- og skjenkebevillinger for alkoholholdige drikkevarer følges. Om tilsynet blir delegert kommunen, har Sarpsborg både den nødvendige kompetanse og system for å ta seg av en slik tilsynsoppgave. Mattilsynet er også en mulig tilsynsmyndighet, men sett i sammenheng med annet forebyggende arbeid og tilsynsansvaret med røykeforbudet, mener rådmannen at det hadde det vært best om kommunen fikk denne myndigheten.

Andre endringer i tobakksskadeloven og reklameforskriften

I tillegg til forbudet om synlig oppstilling av tobakksvarer, inneholder høringsnotatet forslag som innebærer andre små endringer i lov om vern mot tobakksskader og forskrift om forbud mot tobakksreklame. Endringene vil føre til en mer brukervennlig utgave av lovverket og en presisering av gjeldende rett og praksis. Det vil bli en innstramming i forbudet mot indirekte reklame, for eksempel profilering av klesmerker som bærer kjente tobakksnavn (som Camel og Marlboro).

Miljømessige konsekvenser:

Spesielt barn og ungdom lar seg påvirke av utstilling av tobakksvarer. Ved et forbud om synlig oppstilling antas det at færre unge vil la seg påvirke til å begynne å røyke/snuse. Det vil også bli lettere for de som prøver å slutte å gjennomføre tobakksavvenningen. For de som allerede har sluttet vil det bli lettere å holde seg tobakksfri. Forbudet vil derfor føre til at antall dagligrøyker minker.

Økonomiske konsekvenser:

Forslaget vil ikke få økonomiske konsekvenser for Sarpsborg kommune før et eventuelt tilsyn med forbudet blir delegert til kommunene. Om tilsynet blir delegert kommunen vil det spesielt i overgangsfasen bli en del ekstra arbeid for kommunen i form av økt tilsynsvirksomhet. Rådmannen er av den oppfatning at Sarpsborg kommune både har kompetanse og system for å ivareta tilsynet på en effektiv og god måte.

Det forventes ikke at innføringen av forbudet vil få store økonomiske konsekvenser for utsalgsstedene. Kostnadene ved omlegging av vareplassering antas å være overkommelige. Fortjenesten på salg av tobakk og røykeutstyr vil bli mindre etter hvert som færre begynner å røyke. Redusert omsetning av tobakksvarer vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt, noe som også vil komme sarpsborgsamfunnet til nytte.

Rådmannens innstilling:

Sarpsborg kommune stiller seg bak de forslag som legges frem i høringsnotatet.